

Sygn. akt VIII U 987/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Maria Gawlik
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2014 r. w Gliwicach

sprawy J. P. (P.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

przy udziale zainteresowanego (...) K. K. (1) (K.)

o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia

na skutek odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 3 stycznia 2014 r. **nr** 4

oddala odwołanie.

(-) SSO Maria Gawlik

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zaskarżoną decyzją z dnia 3.01.2014 r. stwierdził, że odwołujący J. P. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) w M. – K. K. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 1.09.2003 r. do 29.04.2004 r.

Organ rentowy zaskarżoną decyzję wydał na podstawie przepisów ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. z 2009 r., Dz.U. nr 205, poz. 1585 ze zm.).

W odwołaniu do Sądu Jarosław P. kwestionuje zaskarżoną decyzję w całości, a swoje zastrzeżenia przedstawił w uzasadnieniu odwołania.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania od decyzji z dnia 3.01.2014 r., podtrzymując w całości stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Rozpoznając odwołanie Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Odwołujący J. P. w okresie od 1.09.2003 r. do 29.04.2004 r. został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych, wypadkowego, w tym do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba wykonująca umowę zlecenia w siedzibie lub miejscu prowadzenia działalności.

W raportach imiennych ZUS RCA, które zostały złożone za miesiące od 09/03 do 04/04 wykazano podstawę składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 50.- zł miesięcznie.

W wyżej wymienionym okresie ubezpieczony prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą i z tego tytułu zgłosił się jedynie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

Zgodnie z art. 68 ustawy do zakresu działania Zakładu należy m.in. stwierdzenie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych. Zakład jest uprawniony do badania zarówno faktu zawarcia umowy, jak i jej ważności. W konsekwencji ma również prawo zakwestionowania rodzaju łączącej strony umowy, w szczególności w przypadku, gdy zachodzi podejrzenie o zawarciu umów w celu obejścia przepisów regulujących obowiązki ubezpieczeń.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt. 4 i art. 13 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnemu i rentowym podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Według art. 11 ust. 2 osoby wykonujące umowę zlecenia objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi podlegają na swój wniosek dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

W świetle art. 6 ust. 1 pkt. 5 oraz art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt. 4 ustawy, osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie posiadającą innego tytułu podlegania ubezpieczeniom, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania tej działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania.

W myśl art. 9 ust. 2 ustawy osoba spełniająca warunki do objęcia ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt. 2, 4-6 i 10 (tj. m.in. z tytułu wykonywania umowy zlecenia), jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, także z pozostałych, wszystkich tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń.

Kwestię podstawy wymiaru składek reguluje art. 18 ustawy. W myśl tej regulacji podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców stanowi przychód wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność jest zadeklarowana kwota, nie niższa niż 60 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale (art. 18 ust. 8 – w brzmieniu obowiązującym do 31.12.2008 roku).

Zgodnie z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c. – strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swojego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie, ani zasadom współżycia społecznego. Ponadto czynność prawna sprzeczna z ustawą, albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy – art. 58 § 1 k.c. W myśl art. 83 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Nieważna jest również czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

W okresie od miesiąca sierpnia 2003 r. do miesiąca października 2005 r. płatnik składek (...) w M. zgłaszał do ubezpieczeń około 400 zleceniobiorców, a ich podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wynosiła 50.- zł miesięcznie.

Zdecydowana większość zleceniobiorców jednocześnie prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą i z tego tytułu dokonywano zgłoszeń wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

Większość zleceniobiorców płatnik składek wyrejestrował z ubezpieczeń od dnia 1.11.2005 r.

Organ rentowy przeprowadził w drodze kontroli postępowanie wyjaśniające u płatnika składek, zaś poczynione ustalenia szczegółowo przedstawił nie tylko w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, ale również w uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie.

Mimo wyjaśnień ubezpieczonych, że powodem zawarcia umowy zlecenia była chęć uzyskania dodatkowych dochodów, to zdaniem organu rentowego umowy zlecenia były zawierane tylko w celu uzyskania drugiego tytułu ubezpieczeń społecznych i zamiany tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z działalności gospodarczej na mniej kosztowny z tytułu umowy zlecenia.

W spornym okresie z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej minimalna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wynosiła za miesiąc:

- od 09/03 do 11/03 - 1.284,61 zł,
- od 12/03 do 02/04 - 1.296,01 zł,
- od 03/04 do 04/04 - 1.366,10 zł.

Natomiast odwołujący J. P. w tym samym okresie z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej dokonał zgłoszenia wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego, a z tytułu umowy zlecenia płatnik składek wykazał jako podstawę wymiaru składek kwotę 50.- zł.

Ustawodawca umieszczając w art. 6 ust. 1 pkt. 5 ustawy prowadzenie pozarolniczej działalności jako odrębny tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym ustalił obowiązek ubezpieczeń dla osób wykonujących tę działalność. Ustawa przewiduje jednakże sytuacje, kiedy ubezpieczenia z tytułu prowadzonej działalności nie są obowiązkowe, wtedy gdy prowadzona działalność nie jest jedyną działalnością zarobkową, a ubezpieczony ma inne źródło przychodu, takie jak między innymi umowa o pracę oraz umowy cywilnoprawne (umowy zlecenia itd.). Obowiązujące w tym zakresie przepisy dopuszczają przypadku, gdy składki na ubezpieczenia z prowadzenia pozarolniczej działalności nie są obowiązkowe, uzależniając je od określonych w ustawie warunków. Zamiarem ustawodawcy było więc zarówno uniknięcie sytuacji, w której ubezpieczony podlega obowiązkowo ubezpieczeniom z wszystkich tytułów jednocześnie (nadmiernego obciążenia składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne), jak i sytuacji, kiedy ubezpieczony pomimo aktywności zawodowej nie opłaca składek, bądź opłaca je od bardzo niskich podstaw wymiaru.

Artykuł 9 ust. 2 w brzmieniu obowiązującym do dnia 31.10.2005 roku określał możliwość wyboru obowiązkowego ubezpieczenia w sytuacji, gdy osoba spełniała warunki do objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym z kilku tytułów, np. pozarolniczej działalności gospodarczej i umowy zlecenia. Od dnia 1.11.2005 roku zachowano prawo wyboru tytułu obowiązkowego ubezpieczenia, jednakże uzależniono je od osiągnięcia z tytułu umowy zlecenia przychodu w wysokości co najmniej takiej jak obowiązująca daną osobę najniższa podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności. W konsekwencji ustawodawca wykluczył sytuacje, gdy osoba prowadząca pozarolniczą działalność wybiera umowę zlecenia jako tytuł obowiązkowy podlegania ubezpieczeniom, a ze zlecenia płatnik (zleceniodawca), wykazuje niskie podstawy wymiaru składek.

W oparciu o ustalony stan faktyczny oraz treść cytowanych przepisów Sąd Okręgowy w Gliwicach uznał, że odwołanie J. P. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił stanowisko organu rentowego według, którego zamiarem zleceniobiorcy – odwołującego, prowadzącego jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą nie było osiągnięcie dodatkowych przychodów z wykonywanej pracy, a uzyskanie drugiego tytułu podlegania ubezpieczeniom, umożliwiającą opłacenie składek z tego tytułu – bez ograniczeń w zakresie minimalnej podstawy wymiaru składek.

Niewątpliwie zamiar z jakim zawarto umowę oraz sposób jej wykonania prowadzi do skutku polegającego na obejściu przepisów art. 6 ust. 1 pkt. 5 w związku z art. 18 ust. 8 ustawy

z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zdaniem Sądu organ rentowy słusznie uznał, że umowę zawarto w celu obejścia prawa,

w konsekwencji czego, w oparciu o przepis art. 58 § 1 k.c. jest ona nieważna.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy w Gliwicach z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł o oddaleniu odwołania.

SSO Maria Gawlik